

ISBN: 978-605-80300-1-5

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

Ketebe Yayınları: 206

Temel Bir Mesele - 5



**Editör**

Lütfi Sunar

**Kapak**

Harun Tan

**Düzeltili**

Cihan Aldık

**Mizanpaj**

Nilgün Sönmez

**1. BASKI**

Aralık 2019  
İstanbul

ketebe.com

**Ketebe Yayınları**

**Sertifika No. 34989**

Maltepe Mahallesi Fetih  
Caddesi No: 6 Dk: 2  
Topkapı 34010 İstanbul  
Tel: 212.612 29 30  
e-mail: ketebe@ketebe.com

**Baskı ve Cilt**

Matsis Matbaa Hizmetleri  
San. ve Tic. Ltd. Şti  
Sertifika No: 40421  
Tevfik Bey Mah. Dr. Ali Demir Cad.  
No: 51 Sefaköy Küçükçekmece /  
İstanbul Tel: 212 624 21 11

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A. Ş.'ne aittir.  
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

# Göç ve Toplum

Dünyada ve Türkiye’de Değişen  
Nüfus Hareketleri



FATİH YAMAN

KETEBE

---

## **Fatih Yaman**

Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat ve Anadolu Üniversitesi Sosyoloji lisans eğitimlerinin ardından ABD’de Utah Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü’nde “misafir araştırmacı” olarak alanında araştırmalarda bulunmuştur (2006-2007). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı’nda “Mormonlar ve Amerikan Toplumsal Yapısı” başlıklı çalışmasıyla yüksek lisansını (2008); “Sivil Toplum Bağlamında Avrupa’da İslam ve Müslüman Kimliği: Almanya Örneği” çalışmasıyla da doktorasını (2015) tamamlamıştır. 2010 ve 2012 yıllarında Almanya’nın Tübingen ve Giessen Üniversitelerinde araştırmacı olarak bulunan Yaman, halen İstanbul Medeniyet Üniversitesi’nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. *Avrupa’da İslam ve Sivil Toplum* adlı kitabının yanı sıra ulusal ve uluslararası düzeyde yayınlanmış çeşitli makale ve kitap bölümleri bulunan Yaman, göç, entegrasyon, kimlik, medya, sivil toplum, modernite, radikalleşme ve terör konularında çalışmalarına devam etmektedir.

# İçindekiler

Önsöz.....	7
Kısaltmalar.....	10
Giriş: Bugünün Dünyasında Göçü Tartışmak.....	13
Kavramsal Arka Plan.....	19
Göç Kuramları.....	35
Küreselleşme ve Göç.....	61
Göç Yönetimi ve Aktüel Göç Politikaları.....	89
Türkiye ve Göç.....	113
Türkiye'deki Suriyeliler.....	137
Sonuç: Göçü Yeniden Düşünmek.....	165
İleri Okumalar.....	169
Kaynakça.....	171
Dizin.....	181



# Önsöz

Günümüzde göç, insanlık tarihinde belki de hiç olmadığı kadar etki potansiyelini artırmış görünmektedir. Modern öncesi dönemde çoğunlukla çevresel etmenler yahut savaş gibi devletler arası çatışmalar sebebiyle yaşanan göçler, özellikle endüstri devrimiyle üretim mekanizmalarında yaşanan yapısal değişimin yanı sıra, ulaşım ve iletişimdeki gelişmelerle birlikte farklılaşarak hız kazanmıştır. Endüstrileşmeyle birlikte, başlangıçta üretim merkezlerine yoğunlaşan ve daha çok ülke içi hareketler şeklinde gelişim gösteren göçler, günümüzde birçok etkenin sürece eklenmesiyle uluslararası bir form kazanmıştır. Bugün, başta ekonomi ve uluslararası politika olmak üzere, sosyo-kültürel hayatın hemen her alanında yaşanan küreselleşmenin etkisiyle, dünya adeta bir göçler çağı yaşamaktadır. Bu çerçevede, yaşanan nüfus hareketleriyle, göç, toplumsal değişimin başat faktörlerinden biri olmakta; ulus devletlerin sınırları giderek aşınarak melez çeşitlenmeler gerçekleşmektedir. Göçle birlikte yeniden üretilen toplumsal gerçeklik, ülke ve toplumların gelişmişlik düzeyleri üzerinde de yadsınamaz etkiler oluşturmakta, sermaye ve emek yoğun sektörlerin ülkeler düzeyindeki dağılımlarında değişimler gözlenmektedir.

Göçler, temel olarak, mevcut kaynakların eşitsiz dağılımı sorununa bağlı bir biçimde, “daha iyi bir hayat sürme” umuduyla gerçekleştirilir. Günümüz dünyası, bir taraftan söz konusu eşitsizliğin toplumsal düzeyde derinleşmesine sebep olurken, diğer yandan kitle iletişiminin sunduğu imkânlar, göç sürecinin her aşamasına ilişkin nitelikli bilgiye erişim ve göçün doğuracağı muhtelif risk ve dezavantajları asgariye indirme manevralarının gelişimini beraberinde getirmiştir. Bu sayede, göç kararının alınması görece kolaylaşmış; bireysel göçlerden başlamak üzere, hane halkı, grup veya kitlesel düzeyde gerçekleşen tüm göç çeşitleri ivme kazanmıştır. Son yıllarda Ortadoğu’daki siyasi krizle başlayan ve büyüyerek Türkiye’yi de içine alan yeni göç dalgalarının toplumsal alanda birçok değişimi doğurduğu/doğuracağı açıktır.

Göçün kuşkusuz bireysel düzeyden başlamak üzere psikolojik, sosyolojik, ekonomik ve siyasi açıdan değerlendirilebilecek sonuçları bulunmaktadır. Buradan hareketle, son yıllarda gerek göç veren, gerekse göç alan toplumlara odaklanan sosyal bilim çalışmalarının artış gösterdiği bilinmektedir. Bununla birlikte, göç olgusunun bütüncül olarak anlaşılması, çok yönlü inceleme ve yaklaşımların geliştirilmesini gerektirmektedir. Zira göç, yalnızca bir disiplin yahut kuram üzerinden anlaşılamayacak kadar geniş ve yoğun bir dinamiğe sahiptir. Dolayısıyla, göç hareketlerinin disiplinler arası bir yaklaşımla ele alınması zorunlu görünmektedir.

Elinizdeki kitap, konuya ilgi duyan araştırmacılara ve sosyal bilim alanlarındaki öğrencilere genel bir başlangıç çerçevesi sunma umuduyla oluşturulmuştur. Göçün tüm yönleriyle bir eserde ele alınabilmesi, kuşkusuz çeşitli güçlükler barındırmaktadır. Dolayısıyla, kitapta, güncel verilerden hareketle, göçle ilgili temel meselelere, aktüel ve bütünlüklü bir bakış geliştirilebilmesine gayret edildi. Böylece, göçün teorik ve pratik yönlerine ilişkin kuşatıcı bir perspektif sunulmasına katkıda bulunularak, sonraki çalışmalara uygun bir zemin

oluşturulmaya çalışıldı. Bu kapsamda kitabın hazırlanması fikrini veren, metnin her aşamasında teşvik ve desteğiyle yanımnda hissettiğim kıymetli hocam Lütfi Sunar’a teşekkürü bir borç bilirim. Bir de özür borcu... Onunla geçireceğim huzur dolu zamandan çaldığım için, kalbimin nuru tatlı kızımдан özür diliyor, kitabın ilk okuyucusu olan eşime anlayışı ve katkıları için teşekkürlerimi sunuyorum.

**Fatih Yaman**

4 Mart 2019/Küçükyalı